

CD's

VORIGE week bespraken we hier al werk van barokcomponist Jan Dismas Zelenka (1679-1745). De jongste tijd is de Tsjechische componist bezig aan een steile klim. In zijn composities valt een bijzonder groot meesterschap op. Steevast laat Zelenka een complexe opbouw volgens de strengste contrapuntwetten tegelijk ongedwongen en natuurlijk klinken.

Tussen zijn *Missa Purificationis* en de *Loretolitanie* situeert zich het grootse dubbelkorige *Te Deum* uit 1735. Het is prachtliedende muziek vol verrukkelijke wendingen en inventief. Op deze opname horen we onze Patrick Van Goethem als contratenor, met het Dresdner Barockorchester en dito Kammerchor in een glansrol. Van Goethem schittert werkelijk in de altaria *Tu ad liberandum*. En u moet ook maar even het fijnmazige duet *Tu Rex gloriae Christe* beluisteren, om onder de indruk te komen van Zelenka's ongelofelijke scheppingskracht. Deze muziek in herendienst doorstaat zonder verpinken de concurrentie met de schitterende architectuur (zoals het Zwingerpaleis bijvoorbeeld), neergepoot in Dresden in dezelfde periode.

Op de cd staat ook de negende mis die de kapelmeester van Dresden, Heinichen, schreef voor 'katholiek' gebruik aan het hof in de Elbestad. We horen ook goed hoe deze componist allerlei Italiaanse invloeden heeft opgepikt en verwerkt. Zelenka speelde niet enkel contrabas in het orkest van Heinichen, maar ontpopte zich ook als vervanger van de ziekelijke kapelmeester. In deze periode van zijn leven reisde Zelenka naar Wenen, waar hij bij de keizerlijke kapelmeester in de leer ging en zich met vlijt verder toelagde op het kopiëren van wat in zijn ogen doorging als goede katholieke muziek voor de eredienst. Toen Heinichen stierf, werd evenwel niet hij maar Johann Adolf Hasse benoemd tot kapelmeester. Daarmee eindigde zijn carrière aan het hof, en richtte hij zich helemaal op kerkelijke muziek. (JC)

Heinichen, *Missa Nr. 9 in D* & Zelenka, *Te Deum a due cori ZWV 146*, door solisten Heike Hallaschka, Martina Lins-Reuber, Patrick Van Goethem, Marcus Ullmann en Jochen Kupfer, met het Dresdner Kammerchor en het Dresdner Barockorchester, onder de leiding van Hans-Christoph Rademann, Carus (distributie Coda), 83.148, 20 euro.

HET SCHIJFJE met Zelenka's oudste werk bewaarden we tot het laatst. De componist schreef *Il serpente di bronzo* in 1730. Het is een zogenaamde *cantata sacra*, een soort halfopera op een religieus thema. De bronzen slang is uiteraard de koperen slang die door Mozes in de woestijn werd omhoog geheven en allen hielp die door slangenbeten werden gekweld. Maar uiteraard roept diezelfde slang ook het Bijbelvers in herinnering, waarin Jezus' verlossende dood aan het kruis in verband wordt gebracht met het gebaar van Mozes (Johannes 3, vers 14).

Het oratorio werd dan ook (en toevallig) voor het eerst ten gehore gebracht op een Goede Vrijdag, waarmee het zich meteen ook plaatst in de traditie van de jeugdwerkjes met dezelfde strekking die Zelenka tijdens zijn opleiding bij de Praagse jezuiten schreef. *Il serpente* is evenwel een geheel uitgerijpt zangdrama, dat dubbelkorig begint en eindigt, en halverwege toegroeit naar een sterke climax met Mozes' aria *Uno, vero, eterno e santo* waarin ook alle instrumenten een rol spelen. Jaroslav Brezina is een goede Mozes en de bekende Bachspecialist Peter Kooij neemt de rol van God voor zijn rekening. (JC)

Zelenka, *Il serpente di bronzo*, wereldpremière door solisten Alex Potter, Petra Noskaiová, Hana Blaziková, Peter Kooij en Jaroslav Brezina, en het Ensemble Inégal, onder de leiding van Adam Viktora, Niburu (distributie Laval), 0146-2211, 20,40 euro.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.

DE ZONDEN ONDER DE LOEP

ENKELE maanden geleden bleek dat het onafhankelijk weekblad *Humo* een patent had genomen op de zeven hoofdzonden, omdat in een succesvolle interviewserie van het blad bij bekende lui gepeild wordt naar hun 'hoofdzonden'. De traditionele begrippen van immoreel gedrag (luiheid, gulzigheid, hoogmoed enzovoort) doen het dus nog steeds.

Fernando Savater, Spaanse filosoof en auteur van filosofische bestsellers, graaft zich in in de materie van de hoofdzonden. Hij bekijkt één voor één de 'klassieke' hoofdzonden, trouw aan de lijst die zijn voorganger Thomas van Aquino (1225-1274) ooit samenstelde. Onvermijdelijk put Savater uit het werk van de grote christelijke denkers, maar zelf neemt hij uitdrukkelijk afstand van het christendom, zelfs van elke vorm van religie. Niet te verwonderen dat de uiteenzetting is doorspekt met dialogen tussen de schrijver en de duivel zelve.

Dat neemt niet weg dat het boek ons interessante stof biedt om over na te denken. Soms gaat Fernando Savater lijnrecht in tegen het hedendaagse toonaangevende discours. Een voorbeeld? „De seksualisering van het dagelijkse leven is niet noodzakelijk een goede ontwikkeling”, meent de auteur... Uit het boekje kun je alvast een massa citaten en geveugelde uitspraken halen om mee te scoren onder vrienden tijdens een diepgaand gesprek. Wat denkt u van: „Het grote verschil tussen een ontwikkeld en een onontwikkeld iemand, is dat de laatste veel meer geld uitgeeft om zich in het weekend te amuseren”? Filosofie om te lezen aan het strand. (EDS)

Fernando Savater, *De zeven hoofdzonden. Handleiding voor de 21ste eeuw*, Bijleveld, Utrecht, 2008, 159 blz., 14,95 euro, ISBN 978 90 6131 692 3.

TAIZE IN HET NEDERLANDS

HET BELANGRIJKSTE in het hedendaagse uitgevervak is een uitgekende timing. Het is dus niet te verwonderen dat vlak na de geslaagde Europese Taizéontmoeting in Brussel een bundel uitkomt met daarin 125 veelgezongen liederen van Taizé. Het is de eerste keer ook dat Nederlandstalige solo's van deze muziek worden gepubliceerd.

De meditatieve liederen zijn een waarmerk geworden van de broedergemeenschap van Taizé. Weinigen weten dat de eigen vorm van gebed, liturgie en muziek langzaam gerijpt is in de schoot van de oecumenische broedergemeenschap die Frère Roger in het Bourgondische dorpje stichtte. Oorspronkelijk, in de jaren na de Tweede Wereldoorlog, baden de broeders immers het klassieke koorgebed van de monniken. In de jaren 1950 namen ze het psalmgezang van de Franse jezuïet en liedsmid Joseph Gelineau over. Opmerkelijk, want de broedergemeenschap bestond toen nog uitsluitend uit protestanten. Het toonde meteen hun oecumenisch karakter. In de bundel is nog wat werk van de vorig jaar overleden Gelineau te vinden.

Toen vanaf het midden van de jaren 1960 grote groepen jongeren Taizé gingen bezoeken, beslisten de broeders een heel toegankelijke liturgie uit te bouwen. Ze vroegen componist Jacques Berthier, organist in een kerk in Parijs, korte meditatieve liederen te scheppen. De liederen, meestal één vers dat voortdurend wordt herhaald, zijn erop gericht mensen de tijd te laten nemen om in Gods aanwezigheid te komen. Normaal wordt elk lied vier tot acht minuten gezongen. De tekst is ofwel Bijbels of een uitspraak van een heilige. Na Berthiers dood namen enkele broeders zijn taak over.

Bijzonder aan de werkwijze van de componisten is dat een lied in verschillende talen kan worden gezongen. Deze bundel verzamelt ook alle liederen waar een Nederlandse tekst bij past, samen met de meest bekende Latijnse en Slavische gezangen van de gemeenschap. Een inleiding op het eigen gebed van Taizé en enkele uitgewerkte gebedsvieringen voor de verschillende tijden van het jaar vervolledigen deze bundel. (EDS)

Taizé. Lieder- en gebedenboek, Gooi en Sticht, Kampen, 2008, 238 blz., 15 euro, ISBN 978 90 3041 124 6.

BEWAREN OF AFBREKEN?

HET JONGSTE nummer van *M&L*, voorheen *Monumenten & Landschappen*, is haast geheel gewijd aan drie boeiende onderwerpen betreffende ons kerkelijke erfgoed. Een lange en rijk geïllustreerde bijdrage richt het zoeklicht op de Sint-Jacobskerk in Leuven. Dat is een belangwekkend gebouw als unieke getuige van de overgang van de romaanse naar de gotische bouwstijl en dateert uit de dertiende en veertiende eeuw. Alleen, wegens ernstige risico's op instorting is deze parochiekerk al sinds 1963 buiten gebruik gesteld en gesloten.

De problemen zijn dermate groot, dat er nooit een oplossing werd gevonden. Moeten we het gebouw dan wel bewaren? Een eerste mening luidt dat de kerk best verdwijnt en tot ruïne mag vervallen. Een andere these is ze integraal opnieuw op te bouwen, al zou dat 25 miljoen euro kosten! Een tussenoplossing, gedeeld door de parochiegemeenschap, is dat het schip wordt afgebroken, maar toren en koor bewaard. Dat laatste kan dan opnieuw voor vieringen worden gebruikt.

Het nummer vertelt ook over de ontdekking van muurschilderingen in de Sint-Janskerk in Mechelen en over de archeologische reconstructie van een van de oudste kerken uit Vlaams-Brabant, een gebouw dat al in de zeventiende eeuw van de aardbodem verdween, en waarvan de resten rusten onder een veld in de buurt van Aarschot. (EDS)

***M&L*, Tweemaandelijks tijdschrift van R-O Vlaanderen. Een los nummer kost 7 euro, een jaarabonnement 40 euro. Koning-Albert II-laan 19 bus 3, 1210 Brussel, e-mail diane.torbeyns@rwo.vlaanderen.be.**

